

A close-up, slightly angled portrait of Pope Francis, showing his face from the nose up. He is wearing his white papal zucchetto. The background is plain white.

Perly a perličky pápeža Františka

Mnohé dosiaľ
nepublikované anekdoty,
epizódy, zaujímavosti
z každodenného života
charizmatického pápeža

Andrea Torielli

Perly a perličky
pápeža
Františka

Perly a perličky
pápeža
Františka

Andrea Torielli

Fibri
FORTUNA

Original title: Andrea Tornielli:
I FIORETTI DI PAPA FRANCESCO
Copyright © 2013 Edizioni Piemme Spa, Milano – Italy
www.edizpiemme.it

Cover photo © Gabriel Bouys/Staff/AFP/ISIFA

Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2014

Translation © Oľga Gavendová, 2014

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.

www.fortunallibri.sk

Zodpovedná redaktorka Oľgária Škvarnová

Prvé vydanie

Všetky práva vyhradené.
Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať,
ukladať do informačných systémov ani rozširovať
akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky,
fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami,
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-8142-288-1

*Na pamiatku Nory a Nanda,
ktorí sa na nás pozerajú zhora*

PREDHOVOR

Vôňa evanjelia

Od 13. marca 2013, keď v konkláve zvolili pápeža z konca sveta, prešiel dlhší čas a každému je jasné jedno: Františkove gestá, jeho slová a svedectvá sa dotkli mnohých ľudí na svete a aj naďalej sa ich hlboko dotýkajú.

Spomeňme si na ten marcový večer, keď sa nový pápež objavil na strednom balkóne Baziliky svätého Petra, a skôr než požehnal mužov a ženy svojej novej diecézy a celého sveta, požiadal ľudí zhromaždených na Svätopeterskom námestí, aby sa pomodlili *Otče náš*, *Zdravas'*, *Mária* a *Sláva Otcu*. Požiadal ľudí, aby sa oni modlili za neho.

K jeho zvoleniu došlo prekvapivo rýchlo, podobne ako to bolo pri voľbe jeho predchodcu. Prekvapením bol aj oznam o odstúpení Benedikta XVI. mesiac predtým.

Do očí bijú dva prvky a pomáhajú vysvetliť, čím František vzbudil pozornosť ľudí a ich sympatie, ktoré neklešajú, hoci mnohí predpovedali koniec jeho medových

týždňov v mediálnom svete. Pravdepodobne si to mysleli ľudia, ktorým je ľúto za poslednými mesiacmi, keď cirkev bola pod palbou.

Prvým prvkom je Františkovo osobné svedectvo evanjeliového posolstva: malé i veľké gestá, malé i veľké každodenné rozhodnutia, jeho schopnosť s každým sa stretnúť a každému sa prihovoriť, jeho schopnosť jednoducho byť sám sebou. Nielen že si tým získal dôveru všetkých, ale predovšetkým pre každého sa stal niekým veľmi blízkym. Veľa ľudí po celom svete pápeža vníma ako jedného z nás. Stačí, ak sa pozrieme, ako objíma chorých, trpiacich a deti, alebo ak si uvedomíme, koľko času trávi medzi ľuďmi pred stredajšími audienciami i po nich, a pochopíme blízkosť rímskeho biskupa, ktorý sa nebojí byť nežný. „Nesmieme sa báť nežnosti!“ opakoval už v prvých dňoch svojej novej služby. Všetci vidia zmeny, ktoré urobil. Sú v súlade s menom svätca z Assisi, ktoré si po prvý raz v dejinách zvolil pápež jezuita.

Druhým prvkom je učenie cirkvi, ktoré predstavuje v kázňach počas každodenných omší v Dome svätej Marty. Sú to krátke komentáre k čítaniam z príslušného dňa, pričom všetci sa na tieto ranné stretnutia tešia. Pápež Ján Pavol I. dbal, aby kázne boli veľmi jednoduché, preto napísal knihu *Katechéza v odrobinkách*. Aj Františkove kázne sú odrobinky, ale zároveň sú hlbokou katechézou schopnou dotknúť sa ľudských srdc. Učenie cirkvi takto každodenne sprevádza mnohých veriacich a dokáže oveľa viac ako encykliky alebo významné kultúrne diskusie.

Za najdôležitejšie považuje František milosrdenstvo. Sám to zdôraznil v kázni vo vatikánskej Farnosti svätej Anny 17. marca 2013. „Bez milosrdenstva,“ povedal brazílskym biskupom počas návštevy Ria de Janeiro, „dnes nie je možné vstúpiť do sveta zranených, ktorí potrebujú pochopenie, odpustenie, lásku.“ A dodal: „Potrebujeme cirkev schopnú byť spoločníčkou... schopnú dešifrovať noc prítomnú v úteku toľkých bratov a sestier.“ Potrebujeme cirkev, „ktorá sa nebude báť vyjsť do ich noci, cirkev, ktorá bude schopná zachytiť ich na ich ceste“.

„Snívam o cirkvi, ktorá by bola matkou a pastierkou,“ vyznal sa František v rozhovore so šéfredaktorom talianskeho katolíckeho časopisu *La Civiltà Cattolica* Antoniom Spadarom. „Služobníci cirkvi musia byť milosrdní, starať sa o ľudí, sprevádzať ich ako milosrdný Samaritán, ktorý umýva, očisťuje a pozdvihuje svojho blížneho. To je podstata evanjelia. Boh je väčší ako hriech.“

„Organizačné a štrukturálne reformy sú druhoradé,“ dodal pápež, „sú na rade neskôr. Prvoradou musí byť reforma postojov. Služobníci evanjelia musia byť osoby schopné zapalovať srdcia ľudí, kráčať nocou spolu s nimi, viesť s nimi dialóg, ako aj zostúpiť do ich temnôt bez toho, aby sa v nich stratili. Boží ľud chce pastierov, nie funkcionárov či štátnych klerikov. Osobitne biskupi majú byť schopní trpezlivo držať krok s Bohom uprostred jeho ľudu, aby nik nezostal pozadu, a sprevádzať stádo, ktoré vetrí nové cesty. Namiesto toho, aby sme boli cirkvou, ktorá má otvorené dvere, len aby prijímala a dostávala, snažme sa byť cirkvou, ktorá tiež nachádza nové cesty, je

schopná vyjsť zo seba a vykročiť v ústrety tým, ktorí do nej nepatria, ktorí odišli alebo sú k nej ľahostajní. Tí, čo odišli, to neraz urobili z dôvodov, ktoré – ak ich vezmeme vážne a doceníme ich – môžu viesť k návratu. To však vyžaduje smelosť, odvahu.“

Každý, kto vidí skutočnosť a nenechá sa ovplyvňovať nostalgickými predsudkami, vlastnými predstavami o podobe cirkvi alebo na seba sa vzťahujúcimi debatami niektorých intelektuálnych kruhov, ktoré často zatlačili hlboké učenie pápeža Benedikta XVI. do schémy cirkvi ako *Law & Order*, si musí všimnúť, že prvých šesť mesiacov Františkovo pontifikátu mnohým ľuďom prinieslo nový dych.

Charakteristickou črtou prvého obdobia pontifikátu je práve Františkov postoj pokory a blízkosti, tento návrat k podstate kresťanskej viery a k evanjeliovej radikálnosti. Blízkosť schopná zapáľovať srdcia sa v celej svojej sile prejavila pri príležitosti prvej cesty mimo Ríma v júli 2013, keď pápež navštívil ostrov Lampedusa, aby sa stretol s utečencami, ktorí tam pristávajú na loďkách, čo sa príliš často menia na rakvy klesajúce do hĺbok.

Blízkosť vynikla aj počas pápežovej cesty do Brazílie, ktorá vyvrcholila návštevou slumu.

„Keď vyjdeme zo seba,“ povedal František počas vigílie sviatku Zoslania Ducha Svätého, keď sa stretol so zástupcami hnutí a cirkevných združení, „stretne sa s chudobou. Dnes – nie je ľahké to vysloviť –, najšť bezdomovca, ktorý zomrel od zimy, nie je novina. Dnes sú novinkou skôr škandály. Škandál, to je novinka! Dnes

nie je ľahké hovoriť o deťoch, ktoré nemajú čo jesť. A to je vážne, veľmi vážne! Nemôžeme ostať nedotknutí! Veci sa však dejú presne tak. Nesmieme sa stať naškrobenými kresťanmi, príliš vychovanými, takými, ktorí hovoria o teologických veciach a pritom pijú čaj, celkom spokojní. Nie. Musíme sa stať odvážnymi kresťanmi, ísť a hľadať tých, ktorí sú Kristovým telom.“

Táto kniha obsahuje epizódky, úryvky kázní, svedectvá, stretnutia, telefonáty, ktorých hlavnou postavou je pápež František. Nenárokuje si úplnosť, neobsahuje systematické rozprávanie o prvých mesiacoch Františkovho pontifikátu, neposkytuje ani analýzy a komentáre. Chce len ponúknuť čitateľom zbierku myšlienok, ktoré stránku po stránke môžu pomôcť lepšie spoznať rímskeho biskupa, ktorý prišiel z konca sveta.

A. T.

O MILOSRDENSTVE

„Kto som? Hriešnik...“

„*Íst' proti svedomiu je hriechom i pre toho, kto neverí.*“

PÁPEŽ FRANTIŠEK,
List Eugeniovi Scalfarimu,
denník *La Repubblica*, 11. september 2013

„Kto je Jorge Mario Bergoglio?“ Túto otázku položil pápežovi Františkovi páter Antonio Spadaro v dlhom rozhovore, ktorý bol publikovaný v časopise *La Civiltà Cattolica*. František bez slova naňho pozrel, prikývol a odpovedal: „Neviem, aká je tá najlepšia definícia... Som hriešnik. To je azda najsprávnejšia definícia. Nie je to iba slovný zvrat, nejaké kliše. Som hriešnik.“

Potom dodal: „Áno, azda môžem povedať, že som trochu lišiak, že sa viem pohybovať v rozličných záležitostiach, ale je pravda, že som aj trochu naivný. Áno, tá najlepšia definícia, syntéza, ktorá najviac vychádza z môjho vnútra a ktorú považujem za najpravdivejšiu, je takáto: Som hriešnik, na ktorého sa pozrel Pán.“ A zopakoval: „Som ten, na ktorom spočinul Pánov pohľad. Cítim, že moje heslo *Miserando atque eligendo* o mne vypovedá pravdu, vždy ju vyjadrovalo.“

Heslo pápeža Františka pochádza z *Kázní*, ktorých autorom je svätý Béda Ctihodný. Keď Béda komentoval

evanjelióvú udalosť povolania svätého Matúša, napísal: „Ježiš zazrel vyberača mýta, a keďže sa naňho pozrel s milosrdnou láskou a vyvolil si ho, povedal mu: ‚Nasleduj ma!‘“

„Latinské gerundium *miserando* sa podľa mňa nedá preložiť ani do taliančiny, ani do španielčiny. Rád ho prekladám iným gerundiom, ktoré takisto neexistuje, *misericiando*.“

Potom pápež ďalej uvažoval o svojej skúsenosti návštevníka Večného mesta. „Nepoznám Rím. Poznám tu málo vecí. Medzi ne patrí Bazilika Santa Maria Maggiore – vždy som tam chodieval. Poznám Baziliku Santa Maria Maggiore, Baziliku svätého Petra... Vždy keď som prišiel do Ríma, som však býval na Via della Scrofa. Odtiaľ som často zašiel do chrámu San Luigi dei Francesi a tam som rozjímal nad obrazom povolania svätého Matúša od Caravaggia. Ten Ježišov prst ukazujúci... na Matúša. Tak sa cítim. Ako Matúš.“ Páter Spadaro si všimol, že zrazu pápež našiel verný obraz seba samého, ktorý hľadal. „Je to Matúšovo gesto – berie si svoje peniaze, akoby chcel povedať: ‚Nie, mňa nie! Nie, tieto peniaze sú moje!‘ Áno, to som ja: hriešnik, na ktorého sa pozrel Pán. A to som povedal, keď sa ma pýtali, či prijímam moje zvolenie za pápeža.“

Boh je väčší než akýkoľvek hriech

„Všimnite si však, že milosrdenstvo nespočíva v pocitoch, nejde o nejaké dobročinnosť. Naopak, milosrdenstvo je tou pravou silou, ktorá môže zachrániť človeka a svet od rakoviny, ktorou je hriech.“

PÁPEŽ FRANTIŠEK,
Modlitba Anjel Pána,
15. september 2013

Pápež František od celej cirkvi požaduje pastoračnú konverziu. Chce, aby biskupi a kňazi, ale aj všetci kresťania vedeli ukázať milosrdnú tvár, ktorá pokaže na to, že Boh je blízky a plný lásky, že je schopný prijať a odpustiť. „Nemôžeme klásť dôraz iba na otázky interrupcie, homosexuálnych manželstiev a antikoncepcie. To sa nedá,“ povedal v rozhovore s pátrom Antoniom Spadarom pre časopis *La Civiltà Cattolica*.

„Niektorí mi vyčítali, že som o týchto veciach veľa nehovoril,“ pripustil. „Keď sa o nich totiž hovorí, musí to byť v určitom kontexte. Okrem toho postoj cirkvi je známy a ja som synom cirkvi, no netreba o tom hovoriť neprestajne.“

„Misijná pastorácia,“ pokračoval pápež, „nie je posadená odovzdávaním nesúvislého množstva neúprosne vyžadovaných náuk. Misijná zvesť sa sústreďuje na to, čo je podstatné, čo je nevyhnutné, čo najviac priťahuje, čo zapaluje srdce, ako to bolo u emauzských učeníkov...“ To je

podstatné. Vidieť Františka a počúvať ho, sledovať ho, ako sa stretáva s ľuďmi, s chorými, s trpiacimi, pomáha pochopiť, o čo ide. „Cirkev sa niekedy uzatvára v malichernostiach, v malých prikázaniach. Najdôležitejšia je však prvá zvesť: Ježiš Kristus ťa spasil! Služobníci cirkvi musia byť predovšetkým služobníkmi milosrdenstva. Zvesť zachraňujúcej Božej lásky však predchádza morálnu i náboženskú záväznosť. Dnes sa občas zdá, že prevažuje obrátené poradie.“ Skrátka, prvoradé je ohlasovať vieru v Boha, ktorý sa stal človekom a zomrel, aby nás spasil, nie náuka a zákazy.

František o tom rozprával, keď odpovedal na otázku o homosexuáloch. „Musíme zvestovať evanjelium na každej ulici, kázať dobrú zvesť o kráľovstve a svojím kázaním aj liečiť každý druh choroby a zranenia. V Buenos Aires mi napísali niektorí homosexuáli, že sú sociálne zraňovaní, lebo vnímajú, ako ich cirkev neustále odsudzuje. To však cirkev robiť nechce. Počas spiatočného letu z Ria de Janeiro som povedal, že pokiaľ má homosexuál dobrú vôľu a hľadá Boha, ja nie som jeho sudcom. Tým som povedal to, čo vraví katechizmus. Náboženstvo má právo vyjadriť vlastný názor v službe človeku, ale Boh nás stvoril slobodných. Duchovné zasahovanie do osobného života nie je možné.“

„Raz mi jeden človek položil provokatívnu otázku, či schvaľujem homosexualitu. Odpovedal som mu otázkou: ‚Keď Boh hľadá na homosexuála, prijíma jeho existenciu s láskou, alebo ho odmieta a odsudzuje?‘ Vždy treba mať na zreteli osobu. Tu vstupujeme do tajomstva človeka.

Boh sprevádza ľudí v ich každodenných životoch a my ich tiež máme sprevádzať a pritom vychádzať z ich podmienok. Treba ich sprevádzať milosrdne. Pokiaľ sa tak deje, Duch Svätý vnukne kňazovi to najsprávnejšie, čo má v danej chvíli povedať.“

„Kto dnes hľadá len disciplinárne riešenia,“ pokračoval pápež, „kto má prehnatú tendenciu k doktrinárnej istote, kto sa tvrdohlavo snaží vzkriesiť minulosť, ten má statické a spiatočnícke videnie. A viera sa tak stáva jednou z mnohých ideológií. Ja mám len jednu dogmatickú istotu: Boh pôsobí v živote každého človeka, Boh existuje v živote každého človeka. Ak aj bol doterajší život človeka katastrofou, ak je ten človek zničený nerestami, drogami alebo čímkoľvek iným, napriek tomu Boh je v jeho živote. Boha môžeme a musíme hľadať v každom ľudskom živote. Hoci život človeka je ako pôda plná trnia a buriny, vždy sa v nej nájde miesto, kde môže rásť dobré semeno. Treba dôverovať Bohu.“